

Lappeenrannan kaupunki
PL 11
53101 LAPPEENRANTA

Lausuntopyyntönnä 12.2.2024 (Dnro LPR/172/10.02.02/2022)

Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen ennakkolausunto, Osayleiskaava, Kukkuroinmäen ja Konnunsuon osayleiskaava, Lappeenranta

Lausuntopyyntö

Lappeenrannan kaupungin kaupunkikehityksen toimialan kaupunkisuunnittelun vastuualue pyytää lausuntoanne osayleiskaavaluonnoksesta.

Lappeenrannan kaupunki valmistelelee Kukkuroinmäen ja Konnunsuon osayleiskaavaa. Osayleiskaavan tavoitteena on kiertotalouden ja uusiutuvan energian mahdollisuuksien edistäminen, luonnon monimuotoisuuden tukeminen sekä entisen turvetuotantoalueen uudiskäytön mahdollistaminen. Yleiskaavatyössä on selvitetty mm. teollisen luokan aurinkoenergiatuotannon sijoittumisen edellytyksiä entisille turvetuotantoalueille. Osayleiskaava laaditaan oikeusvaikutteisena, ja asumiseen ja energiantuotantoon osoitettavilla alueilla rakentamista suoraan ohjaavana.

Pintavedet

Hankealue sijaitsee Soskuanjoen läheisyydessä, joen ekologinen tila on tyydyttävä. Soskuanjoessa esiintyy myös lohikalojen luontaista lisääntymistä. Kuten luonto- ja vesistövaikutusselvityksessäkin on todettu, Soskuanjoen tyydyttävän ekologisen tilan on arvioitu olevan vaarassa heikentyä välttäväksi. Aurinkovoimalalla ei kuitenkaan selvityksen mukaan arvioida olevan merkittävää vaikutusta Soskuanjoen ekologiseen tai kemialliseen tilaan.

Hankealueen kuivatus ja vesienhallinta on myös otettu huomioon, ja valunnan muutoksen arvioidaan olevan vähäinen. Kaavassa on otettu huomioon haitallisten vesistövaikutusten ehkäiseminen, ja tavoitteena on parantaa valumavesien laatua. Mikäli hankkeen edetessä nousee esiin tarve uudisojittaa tai perata vanhoja ojia, tulee vaikutukset sekä vesilainmukainen luvantarve arvioida.

Soskuanjoessa ja osassa muita hankealueen uomia on ojitusyhteisöjä, ja mahdollisista muutoksista näihin uomiin tehdessä tulee kuulla ojitusyhteisöä. Jos aurinkopaneelikentältä johdetaan lisävesiä yhteisön uomaan, tulee hankevastaavan osallistua uoman kunnossapitoon ja

15.3.2024

tarvittaessa suurentaa uoma riittävän suureksi siten, että se pystyy vastaanottamaan lisävedet, mikäli vesimäärä sitä edellyttää.

Vesihuolto

Selostuksessa on todettu, että keskustaajaman suunnalta tulevat vesijohtoverkosto ja jätevesiviemärit ulottuvat kaava-alueella Kukkuroinmäen käsittelykeskuksen alueelle asti. Vesihuoltonäkökulmasta ei ole osayleiskaavasta huomautettavaa.

Luontoarvot

Kaavaluonnoksen luontovaikutusten arviointi on tehty asiantuntevasti ja se perustuu kattavaan luontotietoon alueelta. Luontoselvitysten perusteella kaava-alueella on merkittäviä luontoarvoja, jotka vaikutustenarvioinnin perusteella mahdollisesti heikkenevät tai häviävät alueelta teollisen mittaluokan aurinkovoimalan rakentamisen seurauksena. Kaava-alueella sijaitseva Metsähallituksen Luontopalveluiden tuleva kosteikkohanke lieventää osaa aurinkovoimalan negatiivisista luontovaikutuksista, mutta ei pysty niitä täysimääräisesti kompensoimaan.

Vaikutustenarvioinnin perusteella suurin riski merkittävälle negatiivisille vaikutuksille kohdistuu alueen linnustoon. Konnunsuon alueella esiintyy säännöllisesti ryhmäsoitimella havaittu äärimmäisen uhanalainen lintulaji. Tämän lajin viime vuosien soidinalue on kaavaluonnoksessa merkitty kaavamerkinnällä MY-2, jonka kaavamääräys edellyttää alueen hoitoa lajin tunnettujen elinympäristövaatimusten mukaisena. Lajin säilymiseen alueella liittyy kuitenkin huomattavaa epävarmuutta, sillä lajin elinympäristövaatimuksista ja suhtautumisesta aurinkovoimala-alueeseen ei ole olemassa riittävästi tietoa. Luontovaikutusten arvioinnissa esitetty äärimmäisen uhanalaista lajia koskeva huomio siitä, että ”ei voida kuitenkaan varmuudella sanoa, onko [esitetty MY-2] alue riittävän laaja, jotta laji kelpuuttaa sen jatkossakin, ja säilyykö elinympäristö aurinkovoimalan rakentamisen jälkeen lajille sopivana”, on perusteltu. Varovaisuusperiaatteen nojalla lajin säilyttämiseksi alueella MY-2-alueella olisi perusteltua laajentaa mahdollisimman suureksi, vähintään linnustovaikutusten arvioinnissa esitetyn vaihtoehdon 1 mukaiseksi.

Aurinkovoimala hävittää tai heikentää myös alueen muun pesimälinnuston elinympäristöjä. Merkittävin heikennys kohdistuu keltavästäräkin elinedellytyksiin, kun noin puolet sen potentiaalisesta elinympäristöstä kaava-alueella katoaa tai heikentyy aurinkovoimalan rakentamisen takia. Konnunsuon alue on maakunnan tärkeimpiä keltavästäräkin pesimäalueita. Myös muiden pelto-, kosteikko- ja pensaikkolajien voidaan arvioida taantuvat alueella niiden elinympäristöjen hävitessä tai heiketessä. Pesimälinnuston lisäksi Konnunsuolla on merkitystä muutonaikaisen lepäily- ja ruokailualueena, mutta tuleva kosteikko ja alueen ympäristön pellot tarjoavat muutonaikaiselle lajistolle korvaavia ympäristöjä. Kuitenkin myös tältä osin riski negatiivisille luontovaikutuksille arvioidaan kohtalaiseksi.

15.3.2024

Konnunsuon alueen merkittävyyteen yleisesti linnustoalueena sekä äärimmäisen uhanalaisen lajin elinympäristönä liittyy keskeisesti sen avoimuus. On selvää, että mikäli Konnunsuon alue jäisi nykytilaiseksi, mutta myös hoitamattomaksi, alue kasvaisi hiljalleen umpeen. Myös tämä vaihtoehto johtaisi alueen merkityksen vähenemiseen tärkeänä lintujen lepäily- ja pesimäalueena. Luonnon monimuotoisuuden edistämisenäkökulmasta Konnunsuon alue olisikin perusteltua säilyttää arvokkaana lintukohteena ja hoitaa sitä linnustoarvoja vaalien.

Kaavaluonnoksessa on huomioitu liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikat sekä näiden väliset kulkuyhteydet luo-5-merkinnällä sekä tapauskohtaisesti viheryhteystarvemerkinällä. Pääosin liito-oravan esiintymisalueet sijoittuvat kaavaehdotuksen M- ja SL-alueille. Yksi luontoselvityksessä tunnistettu liito-oravan ydinalue ja lajin lisääntymis- ja levähdyspaikka sijoittuu kuitenkin kaavan EJ-2-alueelle, mikä tarkoittaa vastuun siirtymistä liito-oravan elinpiirin säilyttämisestä yksityiskohtaiseen suunnitteluun. Tarkoituksenmukaisempi vaihtoehto olisi sisällyttää kyseinen liito-oravareviiri suoraan kaavassa osaksi suojaviheraluetta.

EV-3-alueen kaavamääräyksen mukaan liito-oravan elinpiirien välisillä osuuksilla tulee säilyttää ja tarvittaessa istuttaa riittävä puusto liito-oravan liikkumisen mahdollistamiseksi. Tämä perusteltu kaavamääräys voi olla tarpeen muun muassa Kotasaarentien varren kulkuyhteyden vahvistamisessa. Liito-oravan ja alueelle tulevan voimajohdon yhteensovittaminen tulee huomioida yksityiskohtaisessa suunnittelussa ja varmistaa, että voimajohdon rakentaminen ei heikennä liito-oravan mahdollisuutta liikkua sen lisääntymis- ja levähdyspaikkojen välillä.

Kaava-alueelta on tehty runsaasti havaintoja viitasammakon kutuääntelystä. Viitasammakon kannalta parhaita lisääntymisympäristöjä ovat ojat ja lammikot, jossa riittää vettä koko vuoden ympäri. Tällaisia alueita on muun muassa kaavaehdotuksen SL-, MY-1-, M- ja EV-3-alueilla, joissa viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkojen huomioiminen on luontevaa. Viitasammakoita on kuitenkin havaittu laajasti myös EN-1-alueella. Aurinkovoimalan rakentaminen ei automaattisesti heikennä viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkoja alueella, mutta itsestään selvää tämä ei ole. Tämä tulee huomioida alueen yksityiskohtaisessa suunnitelmassa ja alueelle laadittavassa ympäristö- ja miljöösuunnitelmassa. Kaikki tunnistetut viitasammakon esiintymisalueet on kaavassa huomioitu luo-10-merkinnällä, jonka kaavamääräys tukee tiukasti suojellun lajin huomioimista. Viitasammakoiden asianmukaista huomioimista alueen jatkosuunnittelussa helpottaisi lajin säännöllinen seuranta alueella.

Kaava-alueella havaitut Euroopan unionin tiukkaa suojelua edellyttävien korentolajien esiintymispaikat on huomioitu viitasammakon tavoin luo-10-merkinnällä. Korentohavainnot sijoittuvat kaavaluonnoksen SL-, MY-1- ja M-alueille, joiden maankäyttömuodot tukevat ja entisestään parantavat korentojen elinmahdollisuuksia kaava-alueella.

15.3.2024

Kaavaluonnoksessa huomioidaan alueella olevat luonnonsuojelualueet, eikä kaava toteuttamisesta arvioida olevan negatiivisia vaikutuksia näiden alueiden luonnonarvoille. Myöskään kaava-alueen läheisyydessä sijaitsevalle Kivisaaren lehtokorven Natura 2000 -alueelle (F10407006) ei kohdistu merkittäviä vaikutuksia. Kaava-alueella ei ole merkittävien suojelualueiden ulkopuolella vesilain tai luonnonsuojelulain suojelemia luontotyyppisiä, metsälain mukaisia erityisen tärkeitä elinympäristöjä, eikä silmälläpidettäviä tai uhanalaisia luontotyyppisiä.

Kaavaluonnoksen mukainen maankäyttö muuttaa alueen luonnetta suuresti verrattuna nykytilaan. Tästä seuraaviin luontovaikutuksiin liittyy osin suurta epävarmuutta. Osaltaan epävarmuus johtuu yleisestä tietopuutteesta eri lajien vasteesta aurinkovoimarakentamiseen. Tähän liittyen ELY-keskus suosittelee varovaisuusperiaatteen mukaisesti äärimmäisen uhanalaisen lajin turvaamiseksi osoitetun MY-2-alueen laajentamista esitetystä. Epävarmuutta aiheuttaa myös se, että alueelle suunnitellun aurinkovoimalan rakentamisen teknisestä toteutuksesta ei vielä täyttä selvyyttä. Kaava-alueelle myöhemmin laadittava ympäristö- ja miljöösuunnitelmia kantaakin suuren vastuun esimerkiksi viitasammakon luonnonsuojelulain mukaisesta huomioimisesta.

Ilmastovaikutusten arviointi

Valmisteluvaiheessa annettu lausunto on huomioitu kaavan jatkotyössä. ELY-keskus katsoo, että ilmastovaikutusten arviointi on tehty asianmukaisesti.

Aurinkovoimalan ja mahdollisen ennallistamisen vaikutuksia on arvioitu. Kaavaselostuksen mukaan alustavassa hiilitaselaskelmassa hankkeen on arvioitu, että turvepellon ja entisen turpeentuotantoalueen mahdollinen vesitason palauttaminen aiheuttaisi päästövähennyksiä lähes yhtä paljon kuin mitä alueen metsien hakkuut lisäävät.

Liikenne ja infrastruktuuri -vastuualueen lausunto:

Maantie 14833 on päällystetty maantie, jonka keskimääräinen vuorokausiliikenne on n. 410 ajon/vrk, josta raskaita on noin 20 ajon/vrk. Maantiellä 14833 on voimassa nopeusrajoituksena 80 km/h yleisrajoitus. Pääsääntöisesti maantien ja kaava-alueen liittymien osalta on hyvät liittymänäkemat tien geometrian puolesta.

Osayleiskaava on rajattu kauas maantien 14833 suoja-alueesta. Suunniteltu kulku alueelle tapahtuu Hulkomäentien ja mt 14833 Kivisaarentien nelihaaraliittymästä. Liittymä näkemät ovat raja-arvot täyttävät Hulkomäentieltä katsottuna itään, mutta rajalliset länteen. Yleisesti ottaen liikenne poistuu Hulkomäentieltä kohti Soskuan kanavasulkua, jolloin liittymänäkemat on hyvä Hulkomäentien ja mt 14833 liittymästä.

Ko. liittymän kautta kulkee myös nykyisin raskasta liikennettä, koska liittymästä kuljetaan esimerkiksi Kukkuroinmäen jätteenkäsittelyalueelle. Liittymän geometria soveltuu raskaalle liikenteelle.

15.3.2024

L-vastuualueella ei ole huomautettavaa osayleiskaavasta.

Lopuksi

Uusiutuvaan energiaan perustuvaan sähköntuotantoon pyrkivät toimet ovat kannatettavia. Aurinkovoiman rakentaminen tukee ilmastotyötä. Se on askel kohti vähähiilisyttä ja hiilineutraalimpaa Suomea. Tavoiteltu aurinkovoimaan perustuva sähköntuotanto edistää uudistuvien energialähteiden hyväksikäyttöä ja tukee kestävästä kehitystä.

Kaavatyössä on huomioitu valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja yleiskaavan sisältövaatimukset. Kaavan vaikutuksia on tutkittu laajasti ja se on laadittu asiantuntevasti. Luonnosaineisto muodostaa hyvän pohjan kaavaehdotuksen laadinnalle.

Kaakkois-Suomen ELY-keskus muistuttaa, että nykylainsäädännön (MRL) mukaan rakennuslupaa aurinkovoimalalle ei voida myöntää suoraan yleiskaavan perusteella.

Lopuksi Kaakkois-Suomen ELY-keskus toteaa, että osayleiskaavasta ei ole tarvetta järjestää työneuvottelua ennen kaavaehdotuksen laatimista.

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt arkkitehti Tuija Mustonen ja ratkaissut alueidenkäyttöpäällikkö Pertti Pertola.

Tiedoksi

Etelä-Karjalan liitto; Topi Suomalainen
Etelä-Karjalan museo; Anna-Maija Tapani, Kristiina Pesola, Esa Hertell
Lappeenrannan seudun ympäristötoimi